

1. Referentie

Referentie	Van den Bergh, B., Goedseels, E., Laenen, A., Ackaert, L. & De Rycke, L. (2002). Zo vader zo zoon, zo moeder zo dochter? In H. Van Crombrugge, D. Verstraeten, D. Mortelmans, J. Raphael-Leff, S. Vandewaerde, G. Van Hove, P. Verhaeghe, K. Verschuere, B. Van den Bergh, N. Van Ranst, K. Vanderweyden, V. Duindam, F. Deven, J. Peeters & M. Michielsens (Eds.), <i>Vaders in soorten. Vaders in soorten en maten gewikt en gewogen</i> (pp. 131-146). Tielt: Lannoo.
Taal	Nederlands
ISBN - ISSN	/
Publicatievorm	Bijdrage in reader

2. Abstract

Dit onderzoek uitgevoerd in samenwerking met het kinderrechtencommissariaat vormt de tweede golf ten aanzien van een onderzoek uitgevoerd in 1994 – 1995. Het handelt over de leefsituatie van jongeren tussen 10 en 18 jaar (wonend in Vlaanderen) in het gezin. In dit onderzoek uitgevoerd bij zowel jongeren als ouders heeft men voornamelijk aandacht voor de communicatieprocessen binnen de verschillende subsystemen van het gezin en de zienswijze van de jongeren en ouders op deze communicatieprocessen. In dit artikel besteedt men achtereenvolgens aandacht aan de tijdsbesteding van ouders doorheen de gehele week, de acceptatiegraad van de kinderen/jongeren door de ouders en de communicatieprocessen (positieve of negatieve) tussen de verschillende leden van het gezin. Men gaat tevens kijken of er significante verschillen waar te nemen zijn in het perspectief op deze gezinsprocessen afhankelijk van de leeftijd, geslacht en rol (ouder of kind) die de ondervraagde binnen het gezin inneemt.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezin
Trefwoord(en)	Acceptatie, communicatie, jongeren, leefsituatie, ouders, tijdsbesteding

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Bea Van Den Bergh, Eef Goedseels, Annouschka Laenen, Leen Ackaert & Lieven De Rycke Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen De Factorij Huart Hamoiriaan 136 1030 Brussel Tel: 02/ 240 68 40 of 02/ 240 68 44 Fax: 02/ 240 68 49 info@hig.be www.hig.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Hoe verschillend is de visie van vaders, moeders en tieners over communicatie in verschillende subsystemen van het gezin?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-	Literatuurstudie over de communicatieprocessen in het gezin.
-------------	--

methode	Secundaire analyse op data van het onderzoek 'Tienertijd. Communicatie, opvoeding en welzijn in context: 10- tot 18-jarigen, ouders en leerkrachten bevraagd'. Dit onderzoek werd in 2000 uitgevoerd door het CBGS in samenwerking met het Kinderrechtencommissariaat, en heeft als doel om de leefsituatie van kinderen en jongeren binnen het gezin te achterhalen. Er wordt gewerkt met een schriftelijke vragenlijst met gesloten vragen bij 10- tot 18-jarigen en bij ouders.
Onderzochte groep	De onderzoeksgroep heeft men bepaald door een tweetrapssteekproef te trekken waarbij in eerste instantie de school werd geselecteerd en vervolgens binnen elke school twee klassen werden gekozen. In totaal werkten 1955 jongeren aan het onderzoek mee tussen 10 – 18 jaar oud waarvan 722 uit het basisonderwijs en 1233 uit het secundair onderwijs. De ouders van de leerlingen werden individueel uitgenodigd om mee te werken aan de schriftelijke enquête. Van de 2163 potentiële respondenten namen 1318 ouders deel. Van 1202 ouders hadden ook de kinderen effectief deelgenomen. De analyses in deze bijdrage hebben betrekking op de 1202 kinderen waarvan 55% jongens en 45% meisjes, en één van beide ouders, waaronder 264 vaders en 938 moeders.
Bereik	Regionaal (Vlaanderen)

7. Resultaten

Tijdsbesteding van de ouders.	Van de vaders werkt 80% fulltime, tegenover 26% van de moeders. Bij de concrete tijdsbesteding per week zijn vaders gemiddeld 57 uur bezig zijn met arbeid en moeders 37 uur. Op het vlak van gezinstaken zijn moeders ongeveer 43 uur per week in de weer en vaders slechts 22 uur. Moeders hebben gemiddeld 27 uur ontspanning en 58 uur rust terwijl vaders gemiddeld 33 uur ontspanning hebben en 58 uur rust. Vaders besteden over het algemeen meer tijd aan arbeid en studie en moeders meer aan huishouden en minder aan ontspanning. Vaders en moeders antwoorden niet verschillend van elkaar over de vraag of ze hun dagtaak te zwaar vinden: bij beide groepen vindt drie vierde van de respondenten de combinatie van arbeid en gezin goed te doen, een vierde vindt die zwaar tot heel zwaar. Moeders vinden het minder moeilijk dan vaders om tijd vrij te maken voor de partner, de kinderen en het huishouden, maar ook tijd voor het verenigingsleven en voor het ontvangen/brengen van bezoek.
Acceptatie van het kind door de ouders.	Zes op tien jongeren geeft aan zich volledig geaccepteerd te voelen door hun vader/moeder. Ongeveer één op drie jongeren scoort neutraal en iets minder dan één op de tien voelt zich niet geaccepteerd. De ouders geven doorgaans een hogere score voor acceptatie dan de kinderen zelf: kinderen voelen zich minder geaccepteerd door hun ouders dan die ouder zelf aangeeft. Er is geen significant verschil tussen acceptatie door vader en door moeder, maar in de antwoordcategorie 'volledige acceptatie' scoren moeders wel hoger dan vaders. Meisjes voelen zich over het algemeen meer geaccepteerd door zowel hun vader als hun moeder dan jongens. Ook ouders zelf geven aan dat ze dochters iets meer accepteren dan zoons.
Communicatie tussen ouder en kind	Ongeveer 65% van de kinderen beschouwt de communicatie met de moeder vaak of altijd als positief. Iets minder dan 50% van de kinderen heeft vaak of altijd een positieve met de vader. 1 op 3 jongeren heeft soms positieve communicatie met vader of moeder, en 1 à 2 op 10 zelden of nooit. Moeders ervaren de communicatie met hun kind veel positiever dan vaders en ook de kinderen zelf geven aan dat ze een positiever contact hebben met hun moeder. -14-jarigen hebben een positievere communicatie met de ouders dan oudere jongeren en meisjes ervaren meer positieve communicatie met hun ouders dan jongeren. Dit vinden zowel de ouders als de kinderen zelf. Ongeveer 80% van de jongeren ervaart zelden of nooit negatieve communicatie met de ouders. 10% heeft soms negatieve communicatie met de ouders en 4 à 5% beschouwt de communicatie met de ouders vaak tot altijd als negatief. Kinderen geven aan een iets negatievere communicatie te hebben met hun vader, terwijl moeders daarentegen iets meer negatieve communicatie ervaren met hun kind dan vaders. Meisjes ervaren ook meer negatieve communicatie dan jongens terwijl ouders dit andersom ervaren.
Negatieve communicatie tussen broers en	Bij 55% is de communicatie tussen broers en zussen zelden of nooit negatief. 38% ervaart soms negatieve communicatie en 7 à 8% ervaart de communicatie overwegend negatief. De kinderen ervaren zelf meer negatieve communicatie met hun broers en zussen dan de ouders;

zussen	moeders beoordelen de communicatie tussen hun zoons en dochters als negatiever dan vaders. Zowel ouders als kinderen ervaren de communicatie van 10- tot 13-jarigen met broers en zussen als negatiever dan de communicatie van 14- tot 18-jarigen met broers en zussen.
Negatieve communicatie tussen de ouders	Een grote meerderheid van de jongeren blijkt weinig negatieve communicatie te ervaren tussen de ouders (90%) en een kleine minderheid (2%) ervaart veel negatieve communicatie. Kinderen schatten de negatieve communicatie tussen de ouders lager in dan de ouders zelf. +14-jarigen ervaren meer negatieve communicatie tussen de ouders dan de jongere kinderen.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Van den Bergh, B., Ackaert, L. & De Rycke, L. (Eds.) (2003). *Tienertijd. Communicatie, opvoeding en welzijn in context: 10- tot 18-jarigen, ouders en leerkrachten bevraagd*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.

9. Samenvatting

Het onderzoek handelt over de leefsituatie van kinderen en jongeren tussen 10 en 18 jaar waarbij specifiek aandacht besteed wordt aan communicatie en acceptatie tussen de verschillende gezinsleden en de tijdsbesteding van de ouders. Dit onderzoek, uitgevoerd in het jaar 2000 in samenwerking met het kinderrechtencommissariaat is de tweede golf van een grootschalig onderzoek waarvan het eerste deel was uitgevoerd in het jaar 1994 – 1995 door het Centrum voor Bevolkings – en Gezinsstudie. De reden waarom men dit onderzoek heeft uitgevoerd is omdat een voorafgaande literatuurstudie het belang heeft aangetoond van communicatieprocessen binnen het gezin. Deze communicatieprocessen hebben namelijk een invloed op het welbevinden van gezinsleden binnen en buiten het gezin.

Het onderzoek heeft men uitgevoerd door in eerste instantie een tweetrapssteekproef te trekken onder scholen en bij elke geselecteerde school nog eens twee klassen te selecteren. De jongeren tussen 10 en 18 jaar werden gevraagd om mee te werken. De ouders van die geselecteerde jongeren werden tevens gevraagd om deel te nemen aan het onderzoek. Voor het onderzoek werd er een schriftelijke enquête afgenomen waarin objectieve, socio – demografische kenmerken als interpersoonlijke (aard van de communicatie, bekrachtiging, bidirectionele socialisatie) en intrapersoonlijke variabelen (zelfwaardering, depressie, (anti-)sociaal gedrag, autonomie), en de sterk aanwezig is. Moeders spenderen meer tijd aan gezins- en huishoudelijke taken dan vaders, terwijl deze laatsten meer tijd spenderen aan arbeid en ontspanning.

Uit de analyses over acceptatie en communicatie in het gezin blijken er verschillen te zijn in de visie van vaders, moeders en tieners. Kinderen voelen zich minder geaccepteerd door de ouders dan de ouders zelf aangeven. Ook beoordelen de kinderen de communicatie met hun ouders als minder positief dan de ouders de communicatie ervaren. De relatie tussen broers en zussen wordt door ouders als minder negatief ervaren dan door de kinderen zelf. Ouders beoordelen de relatie met hun partner negatiever dan de kinderen dat doen.

De resultaten van dit onderzoek liggen in de lijn van bevindingen uit de literatuur: moeders brengen meer tijd door met hun tieners dan vaders, moeders hebben een warmere en hechtere communicatie met hun kinderen dan vaders, de ouder-zoonrelatie is kwetsbaar en de emotionele betrokkenheid is het grootst in de ouder-dochterrelatie. Verder is er een opvallende gelijkens tussen dochters en moeders: beide zijn in staat om in één relatie naast het ervaren van veel positieve aspecten tegelijk ook negatieve aspecten ervaren.